

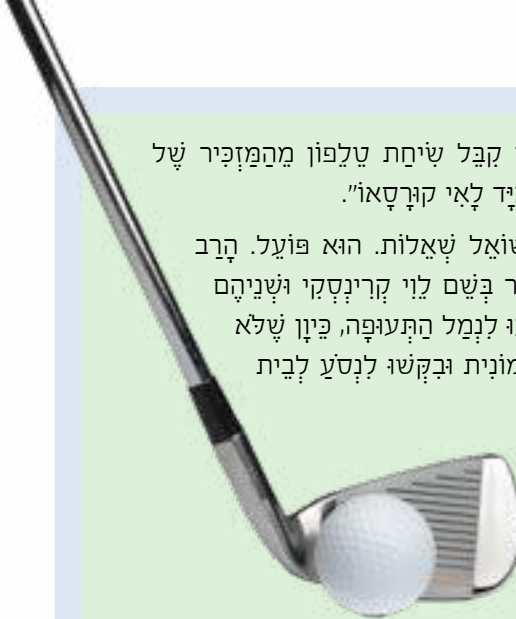

המאמר של העורך

מאמר
"בעשרה מאמרות"
תשכ"ח

בְּדִיּוֹק בָּאוֹתוֹ זְמַן, הָרַב מָעֵשֶׂה קוּטְלֶרְסְקִי קִבֵּל שִׁיחַת טֵלְפוֹן מֵהַמְזָכִיר שֶׁל הַרְבֵּי, הָרַב חוּדְקוֹב. "הַרְבֵּי רוּצָה שֶׁתַּסַּע מִיַּד לְאִי קוּרְסָאוֹ".

כְּשֶׁהַרְבֵּי אוֹמֵר לְחֹסֵיד לְפַעֵל, הוּא לֹא שׂוֹאֵל שְׂאֵלוֹת. הוּא פּוֹעֵל. הָרַב קוּטְלֶרְסְקִי לָקַח עִמּוֹ תַלְמִיד יִשְׂרָאֵל צָעִיר בְּשֵׁם לְוִי קְרִינְסְקִי וּשְׁנֵיהֶם עָלוּ עַל הַסִּיסָה הַבָּאָה לְקוּרְסָאוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְנִמְל הַתְּעוּפָה, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ לְאֵן לָלֶכֶת וַיְמָה לַעֲשׂוֹת שֵׁם, עֲצָרוּ מוֹנִית וּבְקִשׁוּ לְנִסְעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת.

בְּקוּרְסָאוֹ, נִהְגִי מוֹנִיּוֹת רְגִילִים לְבִקְשׁוֹת שֶׁכְּאַלְהֵ, וּבְדַרְךָ כָּלֵל הֵם מְבִיאִים אֶת הַנוֹסֵעַ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בָּאִי, "מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל עַמְנוּאֵל", הַיְדוּעַ כְּבֵית הַכְּנֶסֶת הָעֵתִיק בְּיוֹתֵר בְּחֻצֵי הַכְּפֹדֵר הַצְּפוֹנִי. אוֹלָם מְשׁוּם מָה, נִהְגַּי הַמוֹנִית לָקַח אֶת הָרַב קוּטְלֶרְסְקִי לְבֵית כְּנֶסֶת שְׁכונָתִי קָטָן.

כְּשֶׁהַמוֹנִית עֲצָרָה לְיַד הַדְּלֵת, הָרַב קוּטְלֶרְסְקִי רָאָה אָדָם עוֹזֵב אֶת הַכְּנֶסֶת. הוּא רָאָה בְּכַף הַזְדַּמְנוֹת לְקַבֵּל מִיַּדָּע עַל הַקְּהֵלָה הַיְהוּדִית בְּמִקְוֵם, וּלְפִיכָף פָּנָה אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: "נִשְׁלַחְנוּ לְכָאן עַל יְדֵי הָרַבִּי מְלִיּוּבְאוּיִטְשׁ. אָנּוּ רוּצִים לְהַפִּיר אֶת הַיְהוּדִים כָּאן. אָנּוּ גְרִים בְּמִלּוֹן פְּלֶאזָה. הָאֵם אַתָּה יָכוֹל לְסַפֵּר לָנוּ עַל הַקְּהֵלָה הַמְּקוֹמִית?" הָאִישׁ, שֶׁהָיָה לֹא אַחַר מְאַשֵּׁר אָבִי שֶׁזָּה עָתָה יֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, כְּמַעַט וְהִתְעַלֵּף.

אָבִי סִפֵּר לָרַב קוּטְלֶרְסְקִי עַל הַמְּצוּקָה שֶׁכָּבָה הִיָּתָה שְׂרוּיָה מִשְׁפַּחְתָּנוּ. הוּא עָרַף בִּינִינּוּ הַכְּרוּת. הָרַב קוּטְלֶרְסְקִי הִזְמִין אוֹתִי לְטוֹס לָנִיו יוֹרְק בָּאוֹתוֹ קוֹץ וּלְהַשְׁתַּתֵּף בְּקוּרְסָאוֹ "גוֹ יִשְׂרָאֵל" בְּהַרִי הַקּוּטְסְקוֹלֵס, וּלְאַחַר מִכּוֹן לָלֶכֶת לְלַמֵּד בִּישִׁיבָה. הִיָּתָה זֶה הַתְּשׁוּבָה לְתַפְלוּתִי וְקִבְלָתִי אֶת הַצָּעָתוֹ מִיַּד.

בשבתות האלו אנחנו לומדים בכל שבת פרק אחד בפרקי אבות לפי הסדר. דרך אגב, זהו מנהג קדום עוד מימי הגאונים.

אתם יודעים מה הטעם למנהג הזה?

יש כמה וכמה טעמים למנהג קריאת פרקי אבות בשבתות הקיץ.

הסבר אחד הוא שבקיץ היצר הרע מתגבר, בגלל החם והרצון לצאת לנפש. ובגלל זה, כדי להתחזק ביראת שמים ובמדות טובות, לומדים את פרקי אבות שמעוררים להתנהגות בדרך ארץ וביראת שמים.

עוד הסבר הוא שזוהי הכנה למתן תורה. אנחנו קוראים פרקי אבות גם אחרי חג השבועות, עד השבת האחרונה של השנה, אבל בקהלות רבות קוראים פרקי אבות רק בין פסח לשבועות. בפרקי אבות יש דברי מוסר, מדות טובות וגם חזק בנושא למוד תורה – ולכן לומדים אותם לקראת מתן תורה.

אנחנו כחסידים יודעים שגם במשנה יש דברים נסתרים ועמקים יותר, ששייכים לחלק הסוד של התורה. רבותינו נשיאינו היו אומרים מפעם לפעם מאמרי חסידות שעוסקים בפרק השבועי בפרקי אבות, ומגלים חלק מאותם סודות. המאמר שלנו הוא מאמר של הרבי על משנה בפרקי אבות. המאמר, שאותו נלמד הפעם, הוא עמק מאוד ויש בו הרבה משגים יסודיים בחסידות. אנחנו ננסה כאן להבין אותו כמיטב יכולתנו, וגם להבין מה אנחנו יכולים לקחת ממנו לעבודת השם שלנו.

נתחיל ונקרא את המשנה הראשונה בפרק ה:

בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר? והלא במאמר אחד יכול להבראות! אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

עוד לפני שננסה להסביר את המשנה כלה: מישוהו יודע למה הכוונה כאן במשנה "מאמר"?

אם יש לכם חמש בראשית, בואו נפתח אותו ביחד בפרשת בראשית ונחפש. כל פעם שכתוב "ויאמר אלקים" - זה "מאמר". מאמר זו אמירה של הקדוש ברוך הוא.

את זה אנחנו יודעים כבר מהגון, שהשם ברא את העולם בעזרת הדבור. השם אמר: יהי אור - ויהי אור. השם אמר שייבראו החיות - והן נבראו. וכן הלאה. כך השם ברא את כל העולם באמירות, ובלשון המשנה אמירה כזו נקראת "מאמר".

עכשו בואו ננסה לספר כמה "מאמרות" יש בפרשת בראשית.

המשנה אומרת כאן שהשם ברא את העולם בעשרה מאמרות. אבל אם נספר, נגלה שיש רק תשעה מאמרות. אז מהו המאמר העשירי? על כך אומרת הגמרא ש"בראשית ברא" זהו מאמר נוסף, המאמר הראשון. במאמר הזה השם ברא את מה? את השמים ואת הארץ, כמוכח.

ומה אומרת המשנה?

המחיר האמתי

מפני מה מגיע
הענש לרשעים
על שמאבדין את
העולם שנברא
בעשרה מאמרות,
בה בשעה שהיה
יכול להבראות
במאמר אחד?

וכמו שכתוב במדרש
שמואל: "משל מאדם
שקנה כלי שוה זהוב אחד
בעשרה זהובים, וכא אחר ושבר
את הכלי. האם יתכן לומר שיתחייב
לשלם בעד הכלי עשרה זהובים מפני שזה הוציא עליו
עשרה זהובים, אף על פי ששוי של הכלי אינו אלא זהוב
אחד?"

ועל דרך זה בנמשל, בהענש לרשעים שמאבדין את
העולם: למה יפרעו מהם לפי חשבון של עולם שנברא
בעשרה מאמרות, בה בשעה ששוי אינו אלא מאמר אחד
שבו היה יכול להבראות!?

אם השם יכול לברא את העולם במאמר אחד - אז כמה באמת העולם 'שוה'?

המשנה שואלת שאלה פשוטה. הרי השם הוא כל יכול. נכון שבששת ימי
בראשית השם ברא עולם מפלא ומרוב עם המון פרטים שונים. אבל השם הוא
כל יכול. ברור שהוא יכול היה לברא את העולם ב"מאמר" אחד בלבד ולא יותר.
אז למה הוא ברא אותו בעשרה מאמרות ולא באחד?

התשובה היא: כדי שהשכר והענש יהיו הרבה יותר גדולים. אם יש לי שעון
מחוגים פשוט שעולה עשרה שקלים, ומישהו יחטף וישבר לי אותו - הוא יהיה
חייב לשלם על זה עשרה שקלים בלבד. אבל אם זה יהיה שעון חכם משוכלל
שקבלתי מסבתא מאמריקה, הוא יצטרף לשלם פי אלף. נחשב על דגמה הפוכה:
אם יתנו לנו לשמור על חפץ קטן ולא חשוב, אולי יתנו לנו פרס קטן. אבל אם
נשמר על משהו יקר ערך, נקבל על כך הרבה יותר.

ומה הנמשל?

הקדוש ברוב הוא ברא את העולם בעשרה מאמרות, ולא במאמר אחד, כדי
שלעולם יהיה ערך הרבה יותר גדול. ואם כך - לצדיקים יגיע הרבה יותר שכר,
ולהפך: לרשעים מגיע הרבה יותר ענש. הקיום של העולם תלוי בכך שאנחנו
נלמד תורה ונקיים את המצוות. ולכן, מי שעושה את רצון השם מחזיק את
העולם; ומי שחלילה לא, הוא בעצם מחריב את העולם. המשנה
אומרת לנו: הצדיקים מקימים עולם ששוה פי עשרה,
והרשעים מחריבים עולם ששוה פי עשרה -
והשכר והענש הם בהתאם לכך.

אבל על כך נשאלת שאלה
פשוטה, אותה נקרא מיד
מתוך המאמר.

והיננו, שתחלה נתהוו כל הנבראים בבחינת כלל, על ידי המאמר דבראשית, שהוא מאמר כללי שכולל כל המאמרות הפרטיים שבהם נבראו כל הנבראים, ואחר כך נעשו בבחינת התחלקות פרטים, על ידי פרטי המאמרות.

אז מה הערף האמתי של העולם? מאמר אחד, או עשרה מאמרות?

התשובה שהרבי נותן לנו כאן היא: גם וגם. הקדוש ברוך הוא ברא את כל העולם במאמר אחד, וגם בעשרה מאמרות. הקדוש ברוך הוא לא רק יכול היה לברא את העולם במאמר אחד. הוא באמת ברא אותו במאמר אחד. רק שאחר כך הוא ברא אותו גם בעשרה מאמרות.

למה הפונה? העולם נברא בשני שלבים. קדם כל השם ברא את העולם בצורה כללית - וזאת על ידי מאמר כללי, זהו המאמר של "בראשית". ואחר כך השם אמר את כל המאמרות, והעולם הכללי הזה קבל את כל הפרטים הרבים והמגוונים שבו.

כבר כאן אנחנו יכולים לקבל תשובה לשאלה ששאלנו. כי זה לא שהקדוש ברוך הוא רק 'הדביק' לעולם מחיר שהוא פי עשרה מהערף האמתי שלו, אלא שהעולם באמת שונה עשרה מאמרות - וזאת ביחד עם זה שהשם ברא את העולם במאמר אחד.

בואו נסכם את הדברים בטבלה שתעזור לנו לסדר את הדברים ולזכר אותם, גם עבור ההמשך:

צורת הבריאה	הערף של העולם	
כלל	מאמר אחד	שלב ראשון
פרטים	עשרה מאמרות	שלב שני

כמה הערף האמתי של העולם? כמו "מאמר" אחד של הקדוש ברוך הוא, לא כמו עשרה מאמרות.

אז בעצם, זה כמו שאני הייתי קונה את אותו שעון פשוט בפי עשרה מהמחיר שלו בשוק, במאה שקלים. האם היגד ששכר לי אותו יצטרף לשלם לי מאה שקלים? ברור שלא. הוא יהיה חייב לשלם רק עשרה שקלים, כי זה השוי האמתי של השעון.

אם כן, כאשר צדיק מקים מצוה, כמה שונה המצוה הזו? וכאשר רשע עובר עברה, כמה שונה העברה הזו? לכאורה, את השוי האמתי צריך לחשב לפי הערף של העולם שנברא ב"מאמר" אחד!

כלל ופרטים

השלב הראשון בתשובה על השאלה הוא קצת מפתיע. נקרא אותו מתוך המאמר:

אין הפונה שזהו רק דבר שהיה יכול להיות, ולא היה בפעל, אלא שענין זה ישנו גם בפעל.

וְזֶה קָשׁוּר לְמָה שְׁאָמַרְנוּ קֹדֶם, עַל שְׁנֵי הַשְּׁלֵבִים שֶׁבָּהֶם הַשֵּׁם בָּרָא הָעוֹלָם.
נִקְרָא אֶת הַדְּבָרִים מִתּוֹךְ הַמְּאָמֵר:

הַחֲלוּק שֶׁבֵּין הַבְּרִיאָה כְּפִי שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת כָּלֵל ("בְּמֵאֵמֵר
אֶחָד") לְבְרִיאָה כְּפִי שֶׁבָּאָה בְּהַתְחַלְקוֹת פְּרָטִים ("בְּעֵשְׂרָה
מְאָמְרוֹת"):

שֶׁבְכָלֵל נִכְרַח כָּלֵל וְהַעֲקָר וְהַעֲצָם שֶׁל הַדְּבָר. מֵה
שֶׁאֵין כֵּן בְּפֶרֶט לֹא נִכְרַח עֲקָר וְעֲצָם הַדְּבָר (וְעַד שֶׁקָּשָׁה
לְהַבְחִין מֵהוּ הָעֲקָר וּמֵהוּ הַטָּפֵל), כִּיּוֹן שֶׁנִּרְגַּשׁ רַק פְּרָט זֶה
בְּלִבָּד.

וּמִזֶּה מוּבֵן בְּנוֹגַע לְבְרִיאָה בְּ"מֵאֵמֵר אֶחָד" שֶׁכּוֹלֵל כָּל
הַמְּאָמְרוֹת, שֶׁהִיא הַבְּרִיאָה שֶׁבְּבַחֲיִנַת כָּלֵל – שֶׁנִּכְרַח וְנִרְגַּשׁ
בְּנִבְרָאִים הָעֲקָר וְהַעֲצָם, הַיְנוּ, הָאֱלֻקוֹת שֶׁבָּהֶם, שֶׁנִּכְרַח וְנִרְגַּשׁ
בָּהֶם אֱלֻקוֹת בְּגִלּוּי.

וְהַעֲנִין בְּזֶה, שֶׁכָּלֵל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הֵם בְּאִפְּן שֶׁנִּכְרַח בָּהֶם
אֱלֻקוֹת בְּגִלּוּי:

שֶׁהָרִי בַשָּׁמַיִם כָּתִיב "כִּי אֶרְאָה שְׁמַיִךְ מֵעֵשָׂה אֶצְבְּעֵתֶיךָ יָרַח
וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנָתָה", וְכָתִיב "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי
בְּרָא אֱלֹהִים". וְכִידּוּעַ שְׁשָׁמַיִם הֵם מִלְשׁוֹן שְׁמֵמָה, שְׁמֵטִילִים
אִימָה וּמִבְּיָאִים לִידֵי קִבְלַת עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, לְפִי שֶׁנִּכְרַח
בָּהֶם אֱלֻקוֹת בְּגִלּוּי.

וְגַם בְּנוֹגַע לְאָרֶץ אֲמָרוּ רַבּוֹתֵנוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה "לְמָה נִקְרָא
שְׁמָה אָרֶץ? עַל שֶׁ שָׂרְצָתָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵה".

אָרֶץ וְשָׁמַיִם עִם יְרֵאת שָׁמַיִם

מֵהִי הַמְשָׁמְעוֹת שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּשְׁנֵי הַשְּׁלֵבִים שֶׁל "כָּלֵל" ו"פְּרָטִים"?
כְּדֵי לְהַבִּין הֵיטֵב אֶת הַתְּשׁוּבָה, אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְהַכְנִס לְעִמְקָהּ שֶׁל אַחַת הַסְּגִיּוֹת
הַיְסוּדִיּוֹת בְּיִתְרָה בְּחִסְדוֹת. נִקְרָא לָהּ "בְּטוּל הָעוֹלָמוֹת". אִם תִּסְתַּכְּלוּ מִסְבִּיב, אַתֶּם
תִּרְאוּ עוֹלָם עָצוּם וּמְפָלָא עִם הַמוֹן פְּרָטִים. וְמָה שֶׁאֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים בְּחִסְדוֹת זֶה
שֶׁבְכָל פְּרָט וּפְרָט בְּבְרִיאָה, לֹא מְשַׁנָּה בְּכָלֵל הָאֵם וְכֵמָה הוּא גְדוֹל אוֹ חָשׁוּב, יֵשׁ
אוֹר שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַדְּבָר שֶׁל הַשֵּׁם שֶׁיִּצַּר אוֹתוֹ, נִמְצָא בּוֹ כֹּל הַזְּמַן וְהוּא
זֶה שְׁנוֹתָן לוֹ חַיִּים. אִם אוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה נִעְלָם, גַּם פָּרַח
פְּשׁוּט לֹא הִיָּה מִתְקַיֵּם.

רַק מָה? אֲנַחְנוּ אֲנָשִׁים גְּשָׁמִיִּים, בְּשֶׁר וְדָם. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹאִים בְּכָלֵל אֶת דְּבַר הַשֵּׁם
שֶׁבְּפָרַח. אֲנַחְנוּ רוֹאִים רַק פָּרַח. אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהַרְיִח אוֹתוֹ, לְמַשֵּׁשׁ אוֹתוֹ, אֲבָל
בְּשׁוּם אִפְּן אֵינְנוּ רוֹאִים אֶת דְּבוּרוֹ שֶׁל הַשֵּׁם שְׁמַקִּים אֶת הַפָּרַח. יֵשׁ אִפְלוּ אֲנָשִׁים
שֶׁבְכָלֵל לֹא חוֹשְׁבִים שֶׁהַשֵּׁם בְּרָא אֶת הַפָּרַח הַזֶּה, חֲלִילָה. זֶה סֵתֵם פָּרַח יָפֵה
וְנִחְמַד שֶׁעוֹשֶׂה תְּחוּשָׁה טוֹבָה לְהַסְתַּכֵּל עָלָיו, אֲבָל אִיפֹה יֵשׁ פֶּה דְּבַר הַשֵּׁם?

אֲבָל אִם נִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם בְּמִבְטָ יוֹתֵר כָּלְלִי, אֲנַחְנוּ נוֹכַח לְהַרְגִּישׁ וְלְהַבְחִין מָה
הוּא מְסַפֵּר לָנוּ: הוּא מְסַפֵּר לָנוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אוֹתוֹ. לְדַגְמָה, אִם נִרְיֵם
אֶת הָעֵינַיִם וְנִבְיֵט אֶל הַשָּׁמַיִם, זֶה יַעֲזוּר בָּנוּ יְרֵאת שָׁמַיִם. זֶה יַעֲזוּר אוֹתָנוּ לְחַשֵּׁב
עַל בּוֹרֵא הָעוֹלָם, וְיִגְרַם לָנוּ לְהַבִּין שֶׁהוּא זֶה שֶׁבְּרָא אֶת הַכֹּל.

שֶׁכָר וְעֵנֶשׂ

עֲכָשׁוּ תִּנְסוּ לַעֲצֹם אֶת הָעֵינַיִם
וְלִדְמֹן מָה הִיָּה קוֹרָה אֵלּוּ
הֵיִינוּ חַיִּים בְּעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק
”בְּמֵאֵמֶר אֶחָד”. לָמָּה הַכּוֹנֵה?
תַּחֲשׁבוּ שֶׁבְּכָל פֶּרֶט בְּעוֹלָם
הֵיִינוּ רוֹאִים אֶת הָעֵקֶר - מִבְּחִינַיִם
בְּכָּף שֵׁישׁ בּוֹ דָּבַר הַשֵּׁם שְׁמַחִיָּה
אוֹתוֹ. הֵיִינוּ מוֹסְתַּכְלִים עַל הַמְּכוֹנִית
וּמִתְעוֹרְרִים בְּרִצּוֹן לְנִסְעַ לְדַבֵּר מִצְוָה, הֵיִינוּ

מִרְחִימִים פֶּרַח וּמְרַגְיִשִׁים תְּשׁוּקָה לְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן הִלָּאָה.

הָאֵם הִיָּתָה לָנוּ בְּכָל־אֶפְשָׁרוֹת לֹא לְהִיּוֹת הַיְלָדִים הַכִּי טוֹבִים וְחִסְדֵי־יָם בְּעוֹלָם?
לֹא הָיוּ לָנוּ בְּרוּרוֹת בְּכָל־ל, לֹא הִיָּתָה לָנוּ אֶפְשָׁרוֹת בַּחִירָה! לָמָּה וְאִיךָ מִיִּשְׁהוּ יַעֲשֶׂה
עֲבָרָה בְּכָל־ל, אִם בְּכָל־מְקוֹם הוּא רוֹאֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

הַלּוֹאִי שֶׁיִּכְלְנוּ לְחִיּוֹת בְּעוֹלָם כָּזֶה, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם עוֹד נִחְיָה בְּעוֹלָם כָּזֶה, כְּשִׁיבּוֹא
מְשִׁיחַ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ - אֲבָל הָאֵם עַל מִצְוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּעוֹלָם כָּזֶה מְגִיעַ בְּכָל־
שֶׁכָר? תַּחֲשׁבוּ עַל יֶלֶד שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם פְּתוּיִים: לֹא כְּדוֹר, לֹא חֲבָרִים, לֹא עֲצָלוֹת,
לֹא מִטָּה וְלֹא שׁוּם דְּבָר אַחֵר, וְהוּא רַק רוֹצֵה לְשַׁכַּח וְלִלְמַד כָּל הַיּוֹם. הָאֵם מְגִיעַ
לוֹ צֶלֶ”שׁ עַל זֶה שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד? מִמֶּשׁ לֹא. כִּי אֵין לוֹ שׁוּם אֶפְשָׁרוֹת אַחֵרֶת.

עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהַבִּין פְּרוֹשׁ חֲדָשׁ בַּמִּשְׁנָה. נִקְרָא אֶת הַדְּבָרִים מִתּוֹךְ הַמֵּאֵמֶר:

וְזֶהוּ ”בַּעֲשֶׂרָה מֵאֲמֵרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּדִי לְהַפְרֵעַ מִן
הַרְשָׁעִים וּלְתֵן שֶׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים”:

הֵיִנוּ, שְׁבָרִיאת הָעוֹלָם בַּעֲשֶׂרָה מֵאֲמֵרוֹת (וְלֹא בְּמֵאֵמֶר אֶחָד)
הִיא כְּדִי שִׁיּוּכַל לְהִיּוֹת עֲנִין הַבַּחִירָה, שֶׁרַק אִזּוֹ שֶׁיֵּךְ כְּלָלוֹת
הָעֲנִין דְּשֶׁכָר וְעֵנֶשׂ (“לְהַפְרֵעַ כּוֹ” וּלְתֵן שֶׁכָר טוֹב כּוֹ”).

כְּאִשֶׁר מוֹסְתַּכְלִים עַל הַתְּמוּנָה הַכְּלִלִית, מִתְרַכְּזִים בְּעֵקֶר. וְאֵלּוּ כְּאִשֶׁר מִתְמַקְּדִים
בְּאַחַד הַפְּרָטִים, קִצְת זִנְחִים אֶת הָעֵקֶר.

תְּדַמְיֵנוּ אֶת זֶה בַּצּוֹרָה הַכִּי פְּשוּטָה. אַתֶּם מוֹסְתַּכְלִים עַל תְּמוּנָה שֶׁל הַרְבֵּי בְּהַתְּעוּדוֹת,
מְלֵאָה בְּפְרָטִים וּבְאֲנָשִׁים. אִם אַתֶּם מוֹסְתַּכְלִים בְּמִבְט כְּלָלִי עַל הַתְּמוּנָה, אַתֶּם
מְבִינִים מִיָּד מָה הָעֵקֶר וּמָה מְרִכּוּז הַתְּמוּנָה. אֲבָל אִם תִּתְקַרְבוּ לְתְּמוּנָה וְתִתְרַכְּזוּ
בַּכְּפָה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַיְלָד שִׁיּוֹשֵׁב מִתַּחַת לְבִימָה, אוֹ בְּזֶקֶן שֶׁל אֶחָד מִזְּקֵי הַחִסְדִּים
שִׁיּוֹשֵׁב מֵאַחֲרֵי הַרְבֵּי - אַתֶּם תִּהְיוּ מִמְּקֻדִים בְּאוֹתוֹ פֶּרֶט שְׁאוֹתוֹ אַתֶּם חוֹקְרִים,
אֲבָל תִּפְסְפוּ אֶת הַהִתְרַחְשׁוֹת הָעֵקֶרִית שֶׁהַתְּמוּנָה מְרָאָה לָנוּ.

כֶּן גַּם בְּעוֹלָם.

אִם מוֹסְתַּכְלִים עַל הָעוֹלָם בַּצּוֹרָה כְּלִלִית, רוֹאִים בּוֹ אֶת הַשֵּׁם. לְכֵן, הַשְּׂמִים
מְעוֹרְרִים יְרֵאת שְׂמִים, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָנוּ קֹדֶם. אֲבָל אִם מוֹסְתַּכְלִים עַל עֵנֶן אֶחָד -
אִזּוֹ פְּתָאוּם אֲנַחְנוּ שׁוֹכְחִים אֶת הָעֵקֶר וּמִתְרַכְּזִים בְּכָל מִינֵי פְּרָטִים, כְּמוֹ הַצּוֹרָה
הַמְּשִׁתְּנָה שֶׁל הָעֵנֶן, הַצֵּבַע שְׁלוֹ, לְאֵן הַרוּחַ נוֹשֶׂאת אוֹתוֹ וְכֵן הִלָּאָה. אֲנַחְנוּ לֹא כָּל
כֶּן מִבְּחִינַיִם בְּדַבַּר הַשֵּׁם שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הָעֵנֶן הַזֶּה וּמְקִיָּם אוֹתוֹ.

אִזּוֹ נוֹסִיף עֲכָשׁוּ עוֹד עֲמוּדָה לְטַבְּלָה שֶׁלָּנוּ:

שֶׁלֶב רֵאשׁוֹן	הָעֵרֶךְ שֶׁל הָעוֹלָם	צוּרַת הַבְּרִיאָה	מָה בּוֹלְטָ?
שֶׁלֶב שֵׁנִי	עֲשֶׂרָה מֵאֲמֵרוֹת	פְּרָטִים	הַפְּרֵט - הַנִּבְרָא
	מֵאֵמֶר אֶחָד	כְּלָל	הָעֵקֶר - הַשֵּׁם

זאת נדע להבחין בעקר. ועל זה נוכל לקבל "שכר טוב", כמו שאומרת המשנה. וכן להפוך, חלילה.

נשים לב. למה גרם זה שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם בעשרה מאמרות ולא במאמר אחד? קדם הבנו שזה גרם לכה שהשכר והענש יהיו גדולים יותר. עכשו אנחנו מבינים שבלי זה - כלל לא היו שכר וענש! על קיום המצוות לא היינו מקבלים שכר, ועברות בכלל לא היינו מסגלים לעשות. רק כאשר השם ברא את העולם "בעשרה מאמרות", זאת אומרת: בצורה של פרטים שעלולים להסתיר על העקר - אנחנו יכולים לבחור בין טוב לרע. וכשאנחנו בוחרים, אנחנו זכאים לתגמול.

מה תשאלו מיד?

השאלה פשוטה: אם כן, למה הקדוש ברוך הוא ברא את העולם בתחלה במאמר אחד? אם כל הרעיון הוא שנפיר את הקדוש ברוך הוא מתוך הפרטים, אז למה הוא לא ברא את העולם מלכתחלה בצורה של פרטים?

מה שאין כן מצד הבריאה במאמר אחד, שכל הנבראים כלולים ובטלים במקורם, לא היה מקום לענין הבחירה, שכר וענש.

כיון שרק על ידי הבריאה בעשרה מאמרות נעשה העולם מציאות יש ודבר נפרד, עד שיש בו אפשרות לבחור בטוב או להפך חס ושלום, כמו שכתוב "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע", ויש צורך בצווי ונתינת כח "ובחרת בחיים". ועד שיש צורך בענין של בקשה ותחנונים, כמו שכתוב בפרשת השבוע "אם בחקתי תלכו", "אין אם אלא לשון תחנונים", שהקדוש ברוך הוא מתחנן לפני בני ישראל שישמרו את התורה.

הקדוש ברוך הוא לא רצה שנחיה בעולם של "כלל", בעולם שנברא "במאמר אחד". השם שלח אותנו לחיות כאן בעולם כדי שאנחנו בכוחנו ובעצמנו נבחר בטוב ובדרך הנכונה. שלמרות שיהיו לו מול העינים את שתי האפשרויות, אנחנו נבחר לעשות את רצון השם ולא חלילה להפך.

הקדוש ברוך הוא ברא את העולם דוקא "בעשרה מאמרות", הוא ברא דוקא עולם של "פרטים" שעלולים לגרם לנו לפסס את העקר ולא לראות את האור של השם - כי הוא רצה שנתגבר ונתאמץ ונבחר בטוב. אם היינו רואים בכל מקום רק את השם, זו לא הייתה חכמה. לא היה מגיע לנו על זה שום דבר. הרעיון הוא שנחיה בעולם מלא בפרטים, ובכל

לראות את הקדוש ברוך הוא בכל פרט. השם ברא את העולם קדם כל "במאמר אחד", כי זה מה שנותן לנו את הכוח לגלות אותו בתוך העולם.

זה כמו שנכתב בעפרון ספור שלם על דף, ואחר כך נמחק אותו מהדף במחק. אמנם כרגע אנחנו לא רואים את הספור המקורי, אבל אם נתאמץ נוכל לשחזר מה היה כתוב על הדף. כאשר אנחנו היום עוברים כל מיני נסיונות, כל מיני קשיים ואתגרים בעבודת השם - אנחנו יודעים שבסופו של דבר הקדוש ברוך הוא נמצא כאן ועוזר לנו. כי אותו "מאמר אחד" של הקדוש ברוך הוא, שבו מה שחשוב הוא לא הפרטים של העולם אלא העקר שהוא דבר השם והאור האלקי, הוא באמת חלק מתוך העולם שלנו. ולכן, אם רק נתבונן ונתאמץ, אנחנו נוכל למצא כאן את דבר השם ולהתחבר אליו, וכך לעשות כל מה שהשם רוצה מאתנו.

נהיגת בוח

נקרא את השאלה מתוך המאמר:

למה הצרכה להיות בריאת העולם באופן שתחלה תהיה הבריאה במאמר אחד ואחר כך הבריאה בעשרה מאמרות, ולא באופן שמלכתחלה תהיה בריאת העולם בעשרה מאמרות?

והתשובה:

הרי הפונה דבריאת העולם שהוא יש ודבר נפרד היא לפעל בו ענין הבטול.

וכדי לפעל ענין הבטול בעולם שהוא יש ודבר נפרד, יש צורך בהקדמת ענין הבטול בעולם על ידי בריאתו במאמר אחד, שכל הנבראים הם בתכלית הבטול.

שזוהי הנתינת כח לפעל בעולם ענין הבטול גם לאחרי שנעשה יש ודבר נפרד.

שעל ידי זה יוכל לעבד עבודתו בעולם, להתגבר על ההעלמות וההסתרים, לעמד בנסיונות וכו'.

צריך את שני החלקים גם יחד. קדם דברנו מה היה קורה אלו הקדוש ברוך הוא היה בורא את העולם רק "במאמר אחד". אולי היינו כמו מלאכים, אבל לא היינו יכולים למלא את השליחות שלנו בעולם. עכשו נבין את הצד השני: אלו הקדוש ברוך הוא היה בורא את העולם רק "בעשרה מאמרות", היה לנו קשה הרבה יותר